

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40
**FACTORS AFFECTING ON SUFFICIENCY BEHAVIOR OF
MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 40**

ณิชา พันธุ์ควนิชัย¹, เทียมจันทร์ พานิชย์พลินไชย², ปกรณ์ ประจันบาน³
Nicha Phankhawanich¹, Teamjan Pamichparinchai², Pakorn Prachanban³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงกับพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40 และ 2) เพื่อค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่ดีและสร้างสมการพยากรณ์พฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 150 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ G* Power version 3.1.9 ที่ระดับ 0.5 Power of test ที่ 0.95 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือวัดพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง ประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์แห่งตน การมุ่งอนาคต การอบรมเลี้ยงดู แบบอย่างพฤติกรรมพอเพียง การรับสื่อและเทคโนโลยี และแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงกับพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง -0.020 - 0.599 และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงที่สุดคือ คือ ปัจจัยด้านมุ่งอนาคต ($r_{xy} = 0.599$) รองลงมาปัจจัยด้านแบบอย่างพฤติกรรมพอเพียง ($r_{xy} = 0.502$) และต่ำที่สุดคือ ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ($r_{xy} = -0.002$) มีความสัมพันธ์พหุคูณ (R) กับพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงเท่ากับ 0.692 มีค่าอำนาจการพยากรณ์ได้ร้อยละ 47.9 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ 0.457

2. ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบขั้นตอน ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ตัว ได้แก่ ปัจจัยด้านมุ่งอนาคต (X_2) ปัจจัยด้านการรับสื่อและเทคโนโลยี (X_5) และปัจจัยด้านอัตลักษณ์แห่งตน (X_1) ส่งผลต่อ

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
M.Ed. Program in Computer Science, Department of Education, Faculty of Education, Naresuan University,
E-mail: zimmy_por@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
Associate Professor Dr., Department of Education, Faculty of Education, Naresuan University,
E-mail: teacjanp @nu.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
Associate Professor Dr., Department of Education, Faculty of Education, Naresuan University,
E-mail: pakornp@nu.ac.th

พฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.686 มีค่าอำนาจการพยากรณ์ได้ร้อยละ 47.0 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ 0.413 ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.139 + 0.288X_2 + 0.242X_5 + 0.177X_1$$

$$\hat{Z}_y = 0.339X_2 + 0.368X_5 + 0.208X_1$$

คำสำคัญ: ปัจจัย/ พฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the relationship between factors affecting on sufficient behavior and sufficient behavior of Matthayomsuksa 3 students, and 2) to find the best prediction variable and create the predicted equation of sufficient behavior of Matthayomsuksa 3 students under the secondary educational service area office 40. The sample consisted of 150 Matthayomsuksa 3 students in semester II academic year, 2013 by using Multi-stage sampling. Estimate a sample size Using with G*power version 3.1.9, level 0.5, power of test at 0.95. The instrument was the sufficient behavior rating scales; 5 sides; self-identity, future orientation, parenting, sufficient behavior model, receiving media and technology and knowledge and understanding about the sufficiency economy test. The data was analyzed by Pearson product-moment correlation coefficient, multiple correlation coefficients (R) using Stepwise Multiple Regression Analysis technique.

1. The correlation coefficients between variables and sufficient behavior of Matthayomsuksa 3 students founded the correlation coefficients ranged from -0.002 to 0.599. The highest level of factor related to sufficient behavior of Matthayomsuksa 3 students was future orientation ($r_{xy} = 0.599$). The second level was sufficient behavior model ($r_{xy} = 0.502$) and the lowest level was knowledge and understanding about the sufficiency economy ($r_{xy} = -0.002$). The Multiple correlation coefficients (R) and sufficient behavior was at 0.692. The predictive power was at 47.9 percent and a standard error of prediction was at 0.457.

2. The analysis of Stepwise multiple regression analysis of factors affecting on sufficient behavior of Matthayomsuksa 3 students was at the level of significance of 0.01 with 3 predictors; future orientation (X_1), receiving media and technology (X_2) and self-identity (X_5) affected on sufficient behavior of Matthayomsuksa 3 students with the Multiple correlation coefficient (R) was at 0.686 and the predictive power was at 47.0 percent, a standard error of prediction was at 0.413. They could be written in the forms of equation ($\hat{Y}$) and ($\hat{Z}_y$) as follows.

Raw Score Regression Equation:

$$\hat{Y} = 1.139 + 0.288X_2 + 0.242X_5 + 0.177X_1$$

Standard Score Regression Equation:

$$\hat{Z}_y = 0.339X_2 + 0.368X_5 + 0.208X_1$$

Keywords: Factors/ Sufficient behavior

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปลายปี พ.ศ. 2539 ต่อเนื่องและร้ายแรงในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 และฉบับที่ 7 ที่เน้นเรื่องการขยายตัวทางเศรษฐกิจของตนเองให้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วโดยไม่ได้นำถึงฐานะความเป็นอยู่ของตนเองทำให้ขาดความมั่นคง การไม่รู้จักรงพอและความไม่รอบคอบในการทำงานจึงทำให้เกิดความล้มเหลว (สุมาลี สิงห์เกิด, 2553, หน้า 1) ทางเศรษฐกิจทำให้หลายฝ่ายได้หาทางแก้ไขปัญหา และแนวทางที่ทุกฝ่ายเห็นตรงกันว่าเหมาะสมก็คือ การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ตามการกำหนดนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เป็นต้นมา ที่ได้บัญญัติหลัก“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในทุกระดับตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม จนถึงระดับประเทศ ซึ่งได้มีส่วนเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สืบเนื่องต่อมาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับปัจจุบัน ทุกภาคส่วนในสังคมไทยเห็นพ้องร่วมกันน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระบรมราโชวาท นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2493 เป็นต้นมา ดังความตอนหนึ่งจากพระราชดำรัสจากวารสารชัยพัฒนา ฉบับเดือนสิงหาคม 2542 ว่า “เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกต้องรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มด้วยซ้ำไป(คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, หน้า 10) ดังที่

พระองค์ได้มีพระราชดำรัสเปรียบเปรยว่า หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือรากฐานของชีวิตเปรียบได้กับเสาเข็มของอาคารบ้านเรือนนั้น อาจกล่าวได้ว่าหากเรารู้จักการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ได้อย่างเข้าใจและถูกต้อง ทุกคนก็จะสามารถดำรงวิถีชีวิตได้อย่างมั่นคง และหากสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติได้จะยิ่งส่งผลดีต่อประเทศชาติในอนาคต ซึ่งการนำมาประยุกต์ใช้ที่จะก่อให้เกิดผลอย่างเห็นผลคงจะไม่พ้นการนำมาผนวกกับการศึกษาภายในโรงเรียน

แนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษานั้น ได้บอกไว้ว่าการศึกษา คือเครื่องมือของการพัฒนา ดังนั้นเมื่อการพัฒนาประเทศกำหนดทิศทางไปสู่สังคมแห่งความพอเพียง ระบบการศึกษาจึงต้องนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม การจัดการศึกษาบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกพอเพียงให้เกิดขึ้นในเด็ก เยาวชน สอนให้นักเรียน นักศึกษา ตระหนักถึงความพอประมาณในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ ไม่ฟุ้งเฟ้อ มีการตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผล ฝึกให้มีการมองไปข้างหน้า และเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อความผันผวนของเหตุการณ์ต่างๆ อย่างรู้เท่าทัน รวมถึงการหมั่นแสวงหาความรู้ เพื่อให้เกิดความรอบรู้ ในด้านต่างๆ ฝึกฝนตนเองให้มีความรอบคอบ และระมัดระวัง โดยใช้สติปัญญาในการทำงานและดำเนินชีวิต ที่สำคัญแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงยังเน้นให้นักเรียน นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม มีความอดทน ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น แบ่งปันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันที่เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2549, หน้า 227-228) อีกทั้งการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภาคการศึกษานั้น มีเหตุผลและเล็งเห็นถึงปัญหา ความเป็นห่วงเกี่ยวกับความเสื่อมถอยของศีลธรรม จริยธรรมในสังคมไทย ที่ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม คอรัปชั่น การเห็นแก่ตัว วัตถุนิยม การหาเงินอย่างง่าย ๆ โดยไม่ต้องมีความขยันหรือการออกแรง ปัญหายาเสพติดและการลดลงของการแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในสังคม จากรายงานของสหประชาชาติเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในปี 2550 ได้ระบุและแนะนำว่า เราจะต้องเปลี่ยนจิตสำนึกของเด็กและเยาวชน ตั้งแต่เด็กในระบบการศึกษา และเชื่อว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะช่วย

ได้ (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2554) ประกอบกับการจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มีการกำหนดจุดหมายให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในข้อที่ 1 ว่า มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตัวเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 3) รวมถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ข้อ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก โดยระบุไว้ในข้อที่ 5 ว่าอยู่อย่างพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 4) ซึ่งแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ก็เป็นเป้าประสงค์สำคัญของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และได้ให้ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ว่าเป็นคุณลักษณะภายในบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึกที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมตามที่สังคมต้องการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 54) จึงอาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงนั้นเป็นพฤติกรรมที่ควรได้รับการปลูกฝังเพื่อให้ นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือตอนล่าง 40 ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่ายังไม่มีผู้ทำการศึกษาประกอบกับลักษณะของนักเรียนที่มีความแตกต่างกันจากขนาดและพื้นที่ตั้งของโรงเรียน ความสามารถในการเรียนรู้ ฐานะทางด้านเศรษฐกิจในครอบครัว ตลอดจนจุดพฤติกรรมของนักเรียน จากกลุ่มที่ผู้วิจัยศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของวัยรุ่น โดยมีอายุระหว่าง 12-20 ปี บุคคลในช่วงอายุนี้นั้น ส่วนมากอยู่ในวัยของการแก้ปัญหาและปรับปรุงตัวเอง เพื่อให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุชา จันทน์เอม, 2529, หน้า 96-113) โครงสร้างทางร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สภาพทางอารมณ์ ไม่คงที่ โดยกำลังเปลี่ยนจากความเป็นเด็ก สู่สภาพลักษณะแห่งความเป็นผู้ใหญ่ และเนื่องจากนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 3 เป็นระยะที่ต่อเนื่องทางการศึกษาจากชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เข้าสู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือสายอาชีพ ดังนั้นนักเรียนส่วนใหญ่ยังใหม่ต่อสถานศึกษาและสภาพแวดล้อมต่างๆ จึงจำเป็นต้องปรับตัวเป็นอย่างมากในด้านการแสดงออกทางพฤติกรรมทั้งต่อผู้อื่นและต่อตนเอง (มณฑินี นามบุญ, 2545, หน้า 2)

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทั่วไป และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากงานวิจัยเหล่านั้นมาทำการสังเคราะห์แล้วได้ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง ทั้งหมด 6 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยด้านอัตลักษณ์แห่งตน ปัจจัยด้านมุ่งอนาคต ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู ปัจจัยด้านแบบอย่างพฤติกรรมพอเพียง ปัจจัยด้านการรับสื่อและเทคโนโลยี และปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางการปลูกฝังส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียน ให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ กำหนดไว้ นั้น สถานศึกษาและครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวให้กับผู้เรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียน เพื่อศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง และหากครูผู้สอนและพ่อแม่ผู้ปกครองทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนแล้ว ในส่วนของแนวทางการศึกษาในสถานศึกษา จะทำให้ครูผู้สอนสามารถแก้ปัญหาหรือกำหนดแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนได้ถูกต้องและสอดคล้องกับนักเรียนมากขึ้น ก่อเกิดพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียน ซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา รวมถึงพ่อแม่ผู้ปกครองจะสามารถปลูกฝังส่งเสริมและพัฒนาให้บุตรหลานมีการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง ให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งความดี ความรู้ความสามารถ และมีความสุข เป็นประชากรที่มีคุณภาพในสังคมต่อไปได้

จุดมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงกับพฤติกรรมอยู่

อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40

2. เพื่อค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่ดีและสร้างสมการพยากรณ์พฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ทั้งหมด 39 โรงเรียน จำนวน 6,227 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40 โดยใช้โปรแกรม G*Power version 3.1.9 ที่ระดับ 0.5 Power of test ที่ 0.95 ในการคำนวณกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 150 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) โดยทำการแบ่งตามขนาดโรงเรียนเป็น 4 ประเภท แล้วทำการคำนวณสัดส่วนนักเรียนตามขนาดโรงเรียนแล้วทำการสุ่มโรงเรียนมาขนาดละ 1 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนศรีจันทร์วิทยาคม รัชมังคลาภิเษก 2) โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนแคมป์สนวิทยาคม 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนนิคมศิลปอนุสรณ์ และ 4) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนเพชรพิทยาคม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือการที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ เพศ สถานภาพของครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยแยกปัจจัยออกดังนี้ 1) ปัจจัยด้านอัตลักษณ์แห่งตน 2) ปัจจัยด้านมุ่งอนาคต 3) ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู 4) ปัจจัยด้านแบบอย่างพฤติกรรมพอเพียง 5) ปัจจัยด้านการรับสื่อและเทคโนโลยี เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 rating scale) และ 6) ปัจจัยด้าน

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแบบสอบถามปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 rating scale)

โดยทำการหาค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านโดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.60 แล้วนำข้อคำถามนั้นไปทดสอบใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเที่ยง ดังนี้ 1) แบบสอบถามปัจจัยด้านอัตลักษณ์แห่งตน จำนวน 7 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.36 - 0.59 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.75 2) แบบสอบถามปัจจัยด้านมุ่งอนาคต จำนวน 9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.46-0.72 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.77 3) แบบสอบถามปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู จำนวน 9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.42 - 0.78 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.83 4) แบบสอบถามปัจจัยด้านแบบอย่างพฤติกรรมพอเพียง จำนวน 9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.41 - 0.79 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 5) แบบสอบถามปัจจัยด้านการรับสื่อและเทคโนโลยี จำนวน 11 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.42 - 0.66 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.90 6)แบบสอบถามพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง จำนวน 16 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.38 - 0.70 มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.88 และแบบทดสอบโดยหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ B-index ได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20-0.64 และมีค่าความเที่ยงของโลเวลท์ (Lovett) เท่ากับ 0.7

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งแบ่งคะแนนเป็นช่วงๆ มีความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.00 หมายความว่า ระดับความคิดเห็น/การปฏิบัติ/ลักษณะนิสัย/ความเป็นจริงมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51-4.50 หมายความว่า ระดับความคิดเห็น/การปฏิบัติ/ลักษณะนิสัย/ความเป็นจริงมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 หมายความว่า ระดับความคิดเห็น/การปฏิบัติ/ลักษณะนิสัย/ความเป็นจริงปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51-2.50 หมายความว่า ระดับความคิดเห็น/การปฏิบัติ/ลักษณะนิสัย/ความเป็นจริงน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.50 หมายความว่า ระดับความคิดเห็น /การปฏิบัติ/ลักษณะนิสัย/ความเป็นจริงน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรเกณฑ์กับตัวแปรพยากรณ์

3. วิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40 โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สรุปได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงกับพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40 พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่าง -0.020 - 0.599 และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงที่สุดคือ ปัจจัยด้านมุ่งอนาคต ($r_{xy} = 0.599$) รองลงมาปัจจัยด้านแบบอย่างพฤติกรรมพอเพียง ($r_{xy} = 0.502$) และต่ำที่สุดคือ ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง ($r_{xy} = -0.020$) โดยมีผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยทั้งหมดกับตัวแปรพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง เท่ากับ 0.692 และมีค่าอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 47.9 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ 0.457

2. ผลการค้นหาค่าตัวแปรในการพยากรณ์พฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงเมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผล

ต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 40 อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ตัว ได้แก่ ปัจจัยด้านมุ่งอนาคต (X_2) ปัจจัยด้านการรับสื่อและเทคโนโลยี (X_5) และปัจจัยด้านอัตลักษณ์แห่งตน (X_1) ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับตัวแปรพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงเท่ากับ 0.686 มีค่าอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 47.0 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ 0.413 ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการอภิปราย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงกับพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งหมด 5 ตัว ได้แก่ ปัจจัยด้านมุ่งอนาคต ปัจจัยด้านแบบอย่างพฤติกรรมพอเพียง ปัจจัยด้านการรับสื่อและเทคโนโลยี ปัจจัยด้านอัตลักษณ์แห่งตนและปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู ปัจจัยด้านมุ่งอนาคตนั้นมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง เพราะการมุ่งอนาคตนั้นคือการคาดการณ์ไกล วางแผนสามารถแก้ไขปัญหา รู้จักอดทนอดกลั้นเพื่อความสำเร็จในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุมาลี สิงห์เกิด (2552) เรื่องปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่พบว่า ปัจจัยลักษณะมุ่งอนาคตส่งผลกับการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงในภาพรวม ปัจจัยด้านแบบอย่างพฤติกรรมพอเพียงก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง เพราะการเป็นแบบอย่างนั้น มีผลต่อการปลูกฝังพฤติกรรมด้วยการเลียนแบบ การกระทำ ได้ง่ายกว่าคำพูดที่ใช้อบรมสั่งสอน และเมื่อเด็กได้พบเห็นหรือได้แสดงพฤติกรรมเหล่านั้นบ่อยครั้งเข้า ก็จะเกิดเป็นความเคยชินที่จะทำเป็นนิสัย

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติพร ไวรโรจน์ วิทยาการ (2551, หน้า 91) เรื่องปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์ทั้ง 9 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ ร้อยละ 32.8 โดยการเห็นแบบอย่างการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจากบิดามารดา จะทำให้เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมออมมากขึ้นด้วย ปัจจัยด้านการรับสื่อและเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง อาจเป็นเพราะบุคคลจะเลือกรับข่าวสารที่ตนสนใจ ตรงตามทัศนคติและความคิดเห็น ความสนใจที่มีอยู่เดิม ซึ่งสอดคล้องกับ เพชร เพชรสวัสดิ์ (2549, หน้า 33) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ และการตอบสนองความต้องการของเด็ก/เยาวชน และสามารถส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเปลี่ยนวิถีชีวิตของเด็ก/เยาวชนได้ มีข้อหนึ่งที่ได้กล่าวเกี่ยวกับ สื่อมวลชน ไว้ว่า สื่อมวลชน ถือว่ามีบทบาทอย่างมากต่อเด็กในสังคมปัจจุบัน ฉะนั้น สื่อจะต้องสร้างกระแสให้เด็กได้เข้าใจถึงคุณค่าของการอยู่อย่างพอเพียงด้วยว่า ไม่ใช่เรื่องของผู้ใหญ่หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของทุกคนในสังคมไทย ซึ่งทุกคนสามารถนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตของตนได้ ปัจจัยด้านอัตลักษณ์แห่งตนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง ซึ่งบุคคลที่มีอัตลักษณ์แห่งตนจะมีความเข้าใจในตนเองว่าตนเป็นใคร มีความคิดในการแสดงออกของตนเอง เพื่อการดำเนินชีวิตในแนวทางใด ซึ่งสอดคล้องกับสมร ทองดี (2545, หน้า 137-138) ได้กล่าวว่า การแสวงหาอัตลักษณ์แห่งตนทั้งในด้านการเรียนรู้เพื่อรู้จักตัวตนที่แท้จริง เพื่อการเตรียมตัวสู่อนาคตที่เหมาะสมกับอัตลักษณ์ของตนนั้น เป็นสิ่งที่บิดามารดา ผู้ปกครอง สถานศึกษา ครู อาจารย์ เพื่อน บุคคลในสังคมและสื่อมวลชน มีส่วนในการให้ความช่วยเหลือและประคับประคองให้เด็กวัยรุ่นได้พัฒนาบุคลิกภาพของตน วัยรุ่นผู้สามารถผ่านวิกฤติการณ์ในการแสวงหาอัตลักษณ์ของตนไปได้ด้วยดีก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพมั่นคงสามารถปรับตัวให้ดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ปัจจัยตัวสุดท้ายที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงคือปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งวันเพ็ญ พิศาลพงศ์ (2526, หน้า 8) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า หมายถึงการที่ผู้ใหญ่ในครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย

บิดา มารดา และบุคคลอื่นๆ ปฏิบัติต่อเด็ก เพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพที่ดีและให้การแนะนำ สั่งสอน ฝึกอบรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาไชยา กาละปักษ์ (2550, หน้า 339) ที่ว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลมาก มักเป็นนักเรียนที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมที่น่าปรารถนามากกว่ามีภูมิคุ้มกันตนมากกว่า และมีพฤติกรรมที่น่าปรารถนามากกว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผลน้อย ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ความรู้ ความเข้าใจนั้นต้องใช้เวลาและการค้นคว้าหรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติ และทักษะ ความเข้าใจ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ ในเรื่องนั้นๆ

2. การหาตัวพยากรณ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากผลการวิจัยพบว่ามีตัวแปรพยากรณ์ 3 ตัว คือ ปัจจัยด้านมุงอนาคต ปัจจัยด้านการรับสื่อและเทคโนโลยี และปัจจัยด้านอัตลักษณ์แห่งตน ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ปัจจัยด้านมุงอนาคต มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย กวิสรา พชรเบญจกุล (2550) ที่ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อทัศนคติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของวัยรุ่นที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน เขตบางกะปิ พบว่า ลักษณะมุงอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และเพ็ญแข ประจันปัจจนิก (2545, หน้า 15) ได้กล่าวถึง ลักษณะมุงอนาคต หมายถึง ลักษณะนิสัยที่อดได้ รอได้ รู้จักหักห้ามใจตนเองเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทาง ความสำเร็จ หรือผลตอบแทนที่ยิ่งใหญ่หรือที่มีคุณค่ามากกว่า ดังนั้นผู้ที่มึลักษณะนิสัยมุงอนาคตนั้นจะต้องเป็นผู้ที่สามารถอดกลั้นความอยากหรือความต้องการในปัจจุบัน สามารถหักห้ามใจตนเองไม่ให้ทำในสิ่งที่ต้องการในปัจจุบัน แต่รอคอยเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ให้ผลดีกว่า และบุคคล ที่จัดว่าเป็นผู้มุงอนาคตนั้นต้องมีลักษณะนิสัยดังนี้ ได้แก่ การเป็นผู้รู้คุณค่าของเวลา รู้คุณค่าของสิ่งของ รู้จักการออมและ

การเป็นผู้ตรงต่อเวลา จะช่วยส่งเสริมให้บุคคลรู้จักหักห้ามใจตนเองมีความอดทน สามารถรอคอยได้ และเป็นบุคคลที่จัดได้ว่าเป็นผู้มุ่งอนาคต จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะนิสัยของผู้มุ่งอนาคต ซึ่งลักษณะนิสัยดังกล่าวข้างต้นนี้ เป็นลักษณะนิสัยที่มีอยู่ในบุคคลที่มีพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงเช่นเดียวกับ ปริญญา พิบูลสรารุ (2550, หน้า 5-7) ได้กล่าวถึงการดำเนินชีวิตบนแนวคิดการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงนี้ จะต้องดำเนินชีวิตด้วยความพอประมาณ ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีการใช้เหตุผลในการคิดพิจารณาสิ่งต่างๆ ที่แวดล้อมรอบตัว คำนึงถึงผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รู้จักการวางแผนเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาภายหลัง

ปัจจัยด้านการรับสื่อและเทคโนโลยี ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชทานให้คนไทย ได้นำมาประยุกต์ใช้ประเพณีปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ซึ่งคนไทยได้รับรู้ รับทราบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่างๆ ทั้งสื่อ สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต ตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา ซึ่งทำให้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง อีกทั้งแมคคอมบี้และเบคเกอร์ (Mccombs and Becker, 1979, pp. 184-185) ได้กล่าวว่า คนเราเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน เนื่องจากเห็นว่าเนื้อหาสาระนั้นมีประโยชน์ต่อตนเองและความสนใจในเนื้อหา

ปัจจัยด้านอัตลักษณ์แห่งตน จากการวิจัยพบว่า อัตลักษณ์แห่งตนส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะของอัตลักษณ์แห่งตน มีลักษณะที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของตน ดังที่ มาร์เซีย (Marcia, 1980) อ้างอิงใน จริยกุล ตรีสุวรรณ, 2542, หน้า 8) กล่าวถึงอัตลักษณ์แห่งตนในลักษณะโครงสร้างแห่งตน (Self-Structure) ว่าเป็นสิ่งที่เกิดภายในตัวบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงไปตามแรงขับ ความสามารถ ความเชื่อ และประวัติความเป็นมาในการปรับตัวของแต่ละคน และอีริกสัน (Erikson, 1968) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์แห่งตน เป็นพัฒนาการ ตามช่วงวัย เน้นขั้นตอนที่ 5 ช่วงระยะเวลาของวัยรุ่นที่เป็นเวลาของการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่วัยผู้ใหญ่ วัยรุ่นพบทั้ง

การเปลี่ยนแปลงมากมายทั้งการเปลี่ยนแปลงภายในตน และจากกลุ่มสังคมที่ต่างคาดหวังว่าวัยรุ่น ควรมีความรับผิดชอบและมีบทบาทเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ เป็นระยะเวลาที่วัยรุ่นมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องตนเอง ต้องการหาหมายคำจำกัดความสำหรับตัวเอง วัยรุ่นจะนิยมตัวเองได้ด้วยการตอบคำถามว่าตัวเองนี่คือใคร ต้องการอะไร มีสาระสำคัญ คือ อุดมคติ ค่านิยม และทัศนคติ สำหรับดำเนินชีวิตต่อไปอย่างไร ค่านิยมเกี่ยวกับตัวเองของวัยรุ่นนี้ต้องประกอบขึ้นจากความหมายของตนในปัจจุบัน ร่วมกับตนที่ต้องการเป็นในอนาคต และในขณะเดียวกันต้องผสมตนในความคาดหวังของกลุ่มสังคมอีกด้วย ซึ่งกลุ่มสังคมหมายถึง ทั้งครอบครัว สถาบันการศึกษา ประเทศชาติ เพื่อน และบุคคลที่มีความหมายความสำคัญต่อตัววัยรุ่นเอง วัยรุ่นที่สามารถตอบคำถามจากเหตุผลดังกล่าว จึงอาจกล่าวได้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น มีความสนใจในตนเองหากคิดจะทำหรือตัดสินใจในเรื่องใด ก็จะมีความเป็นตัวของตัวเองสูง เชื่อมั่นในความคิดของตนเอง และจะดำเนินชีวิต ประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมตามความคิด ความต้องการของตนเอง

ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานของกวิสรา พชรเบญจกุล (2550) ที่พบว่าอิทธิพลของพ่อแม่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทัศนคติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ บุญส่ง กวยเงิน 2549, หน้า 31 ได้กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองส่งผลต่อพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ซึ่งจะทำให้เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูจากผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของเด็กทั้งในด้านที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ หากนักเรียนได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมจึงอาจทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้

ปัจจัยด้านแบบอย่างพฤติกรรมพอเพียง จากการวิจัย พบว่า แบบอย่างพฤติกรรมพอเพียง ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแบบอย่างพฤติกรรมพอเพียงที่นักเรียนได้รับรู้ ยังไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมพอเพียงซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยของการอบรมเลี้ยงดู ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูจากผู้ปกครองและการเป็นแบบอย่างจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ดังเช่นมณฑนาวัต เมธาพัฒนา (2547, หน้า 27) กล่าวถึงแบบอย่างว่า ครอบครัวเป็น

สถาบันในการขัดเกลาเด็กที่สำคัญแหล่งหนึ่ง การอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสมจะส่งผลดีต่อจิตใจและพฤติกรรมของเด็กอย่างถาวร นอกจากนี้ เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2541, หน้า 72) ได้ศึกษาแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส ได้กล่าวถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กไว้ว่า นักจิตวิทยาสมัยใหม่ได้ยอมรับแล้วว่า เด็กเรียนรู้จากสิ่งที่เค้าเห็นมากกว่าที่พวกเขาได้ยินมา เด็กๆ จึงเป็นอย่างที่เราผู้ใหญ่เป็นและไม่ได้เป็นอย่างที่ผู้ใหญ่สอนอย่างที่เราคิดไปเข้าใจ ดังนั้นพฤติกรรมของผู้ใหญ่จึงเป็นบทเรียนที่สำคัญที่สุดของเด็ก ผู้ใหญ่ต้องการให้เด็กเป็นอย่างไร ผู้ใหญ่ต้องพยายามทำตัวให้เป็นคนอย่างนั้นเสียก่อน เช่นเดียวกับที่ สุภาสิณี นุ่มเนียม (2546, หน้า 80-90) ที่ได้วิจัยเรื่องปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบหน้าที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น นักวิจัยพบว่านักเรียนที่เห็นแบบอย่างที่ดีจากคนรอบข้างมากเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบมากกว่า นักเรียนที่เห็นแบบอย่างที่ดีจากคนรอบข้างน้อย นอกจากนี้การเห็นแบบอย่างที่ดีจากคนรอบข้าง เป็นตัวทำนายที่สำคัญลำดับที่ 2 ของทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ เมื่อร่วมกับจิตลักษณะเดิมและสถานการณ์อีก 4 ตัว รวมเป็น 5 ตัวสามารถทำนายทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมรับผิดชอบ ในกลุ่มรวม 53.1% ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนไม่เห็นพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงจากบุคคลทั่วไปจึงไม่ก่อให้เกิดแบบอย่างพฤติกรรมที่จะสามารถทำให้นักเรียนปฏิบัติตามได้

ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง จากการวิจัย พบว่า ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะพฤติกรรมนั้นต้องเกิดจากกระบวนการเรียนรู้และการปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับความพอเพียง ดังเช่น ปริญญา พิบูลสรารุ (2550, หน้า 11-13) ได้กล่าวถึง การจัดการการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างกระบวนการเรียนรู้และการปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับความพอเพียง ในระบบการศึกษา โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียงเห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ทั้งของตนเอง ของสังคม และของมวลมนุษยโลก คือ ธรรมชาติโดยการบำเพ็ญอุบาสัยให้คิดและสามารถพึ่งตนเองได้ในระดับพื้นฐาน ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปันโดยไม่คิดเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีจิตสำนึกรัก

สิ่งแวดล้อม ตลอดจนเห็นคุณค่าของการมีรากเหง้าวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในค่านิยม เอกลักษณ์/ความเป็นไทย ที่สืบทอดมายาวนาน อีกทั้ง การจัดการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำเนินการได้ใน 2 ส่วน ได้แก่ 1) การบริหารสถานศึกษาในด้านต่างๆ อย่างพอเพียง โดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการกำหนด นโยบายและแนวทางในการจัดการสถานศึกษา โดยใช้เป็นหลักในการบริหารจัดการและประสานกับทุกภาคส่วนในการใช้ทรัพยากรการบริหารทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ สภาพแวดล้อมอย่างคุ้มค่า เป็นประโยชน์สูงสุด เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสามารถพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้

2) การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระเรียนรู้ในห้องเรียนและการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้านมุงอนาคต ปัจจัยด้านการรับสื่อและเทคโนโลยี และปัจจัยด้านอัตลักษณ์แห่งตน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อนำผลของการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาและปลูกฝังให้นักเรียนมีพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงที่ดีขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน สามารถนำแนวทางจากการศึกษานี้ไปใช้ในการส่งเสริมพัฒนา และปลูกฝังความมีอัตลักษณ์แห่งตน ให้กับนักเรียนมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะได้นำ

อัตลักษณ์แห่งตนไปปรับใช้ให้เข้ากับพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง

1.2 ควรทำการปลูกฝัง ส่งเสริมให้นักเรียนมีลักษณะมุงอนาคต เพื่อรอคอยสิ่งที่ดีและมีคุณค่ากว่า ควรเลือกรับแบบอย่างที่ดีของพ่อแม่ ผู้ปกครองเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้มีความสุข และควรรับสื่อและเทคโนโลยี เฉพาะสื่อที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นในด้านใดก็ตาม เช่น ด้านการศึกษา ด้านความรู้ ด้านอาชีพการงาน เป็นต้น เมื่อได้ส่งเสริมปัจจัยทั้งสามด้านข้างต้นแล้วจะทำให้ นักเรียนมีพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงอยู่ในระดับที่ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงเพิ่มเติม เช่น การพึ่งตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ในลักษณะของการวิจัยแบบต่างๆ เช่น การวิจัยวิจัยเชิงทดลอง เพื่อจะได้ศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงในลักษณะวิจัยเชิงทดลอง เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่ไม่ใช่ นักเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เช่น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส นักเรียนในเขตภูมิภาคอื่น หรือนักเรียนในช่วงชั้นอื่น

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียง โดยศึกษาตัวแปรปัจจัยอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น อิทธิพลของครู อิทธิพลของเพื่อน เป็นต้น เพื่อจะได้ทราบว่ามีความสัมพันธ์กับปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงอีก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กวิสรา พชรเบญจกุล. (2550). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่ส่งผลต่อทัศนคติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของวัยรุ่นที่ศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน เขตบางกะปิ*. รายงานการวิจัยของรายวิชา จต 325 วิธีการวิจัยในจิตวิทยาพัฒนาการ. สาขาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2541). *การศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร*. โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550). *ประมวลคำในพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตั้งแต่ พุทธศักราช 2493-2549 ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อ 10 กรกฎาคม 2556, จาก <http://www.sufficiencyeconomy.org>
- จริยกุล ตรีสุวรรณ. (2542). *การศึกษาเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนวัยรุ่นตอนปลายโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร*. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- จิตติพร ไวรจน์วิทยาการ. (2551). *ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2554). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการเรียนรู้ในระดับขั้นพื้นฐานเพื่อปฏิรูปประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2556, จาก http://cse.nida.ac.th/main/images/cse/_pdf
- บุญส่ง กวยเงิน. (2549). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (AQ) ของนิสิตมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ชั้นปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, พิษณุโลก.
- ปริยานุช พิบูลสรารุณ. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา. พัฒนาเทคนิคศึกษา*.
- พระมหาไชยา กาละปักษ์. (2550). *ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการของบ้าน สถานศึกษา สื่อ และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุภาพบุรุษ ของนักเรียนอาชีวศึกษา*. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เพชร เพชรสวัสดิ์. (2549). *วัยรุ่นไทยกับเศรษฐกิจพอเพียง*. วารสารสังคมพัฒนา, ปีที่ 34 ฉบับที่ 1/2549.
- เพ็ญแข ประจันปัจจนิก. (2545). *การส่งเสริมความรับผิดชอบของวัยรุ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- มณฑินี นามบุญ. (2545). การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสันติวิทยา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- มณฑนาวิดี เมธาพัฒนา. (2547). ประสบการณ์ในสถานศึกษา แบบอย่างด้านจริยธรรมจากบิดามารดาและลักษณะทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างมีจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตภาคกลาง. ปริญญาโท. ศศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- วันเพ็ญ พิศาลพงศ์. (2526). การศึกษาวิธีการอบรมเลี้ยงดูพัฒนาการทางร่างกายและความพร้อมทางการเรียนของเด็กก่อนวัยเรียนในกรุงเทพ. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมร ทองดี. (2545). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยรุ่นและการอบรม (พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุชา จันทรเฒ. (2529). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภาสิณี นุ่มเนียน. (2546). ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบต่อหน้าที่ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. ภาควิชา ศศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุมาลี สิงห์เกิด. (2553). ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2549). เศรษฐกิจพอเพียง ร่วมเรียนรู้ สานข่าย ขยายผล. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

Erikson, E.H. (1968). Identity Youth and Crisis. New York:W.W. Norton and Company.
McComb, Maxwell E. and Becker, Lee B. (1979). Using Mass Communication Theory. New Jersey: Prentice-Hall.